

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
«ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Циклова комісія маркетингу та торгівлі

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з навчальної
роботи

Людмила ІЛЛЯШЕНКО
“27” серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПІДПРИЄМНИЦТВО

підготовки фахового молодшого бакалавра
освітньо-професійна програма **ЕКОНОМІКА**
галузь знань **05 СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ**
спеціальність **051 ЕКОНОМІКА**

мова навчання: українська

статус дисципліни: вибіркова

Чернігів 2024

Робоча програма з дисципліни «Підприємництво» складена на основі освітньо - професійної програми Економіка спеціальності 051 Економіка – 26 серпня 2024 р. – 13 с.

Розробник: **Олена ФІЛОНЕНКО**
викладач вищої кваліфікаційної категорії

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії маркетингу та торгівлі.

Протокол № 1 від 26 серпня 2024 р.

Голова циклової комісії

Тетяна ПРИМАЧЕНКО

Схвалено методичною радою коледжу.

Протокол № 1 від 26 серпня 2024 р.

Голова методичної ради

Людмила ІЛЛЯШЕНКО

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо- професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Вибіркова
Вмістових модулів – 4	Спеціальність 051 Економіка	Рік підготовки:
		3-й
Загальна кількість годин - 90		Семестр
		5-й
		Лекції
Тижневих годин: 4; самостійної роботи фахової здобувача фахової передвищої освіти – 2	Освітньо – професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	34 год.
		Практичні, семінарські
		26 год.
		Самостійна робота
		30 год.
		Вид контролю:

		залік
--	--	-------

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: формування у здобувачів фахової передвищої освіти системи базових знань з організації, функціонування та правового регулювання підприємницької діяльності, а відтак формування підприємницького мислення.

Завдання дисципліни: формування освітньо-пізнавальних, дослідницьких здібностей здобувачів освіти; розвиток креативних та інноваційних здібностей здобувача освіти в процесі вивчення основних понять і категорій підприємницької діяльності, сутності підприємництва, видів діяльності, принципів підприємницької діяльності, її основних форм, державного регулювання, організації власної справи, аналізу діяльності підприємств бізнесу, змісту бізнес-плану, видів підприємницького ризику і способів його зниження.

3. Очікувані результати навчання

У підсумку здобувачі фахової передвищої освіти повинні:

знати: економічну сутність та організаційно-правові форми підприємництва; порядок державної реєстрації та ліцензування підприємництва; особливості здійснення підприємницької діяльності у різних галузях економіки; законодавчу базу, що регулює розвиток підприємництва в Україні; сутність, форми та методи конкурентної боротьби; методiku складання бізнес-плану й аналіз діяльності підприємств.

вміти: здійснювати пошук та обґрунтування підприємницької ідеї; приймати зважені рішення щодо вибору способу створення власного бізнесу та його організаційно-правової форми; розробляти установчі документи, бізнес-план підприємства; організовувати здійснення підприємницької діяльності.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Сутність підприємництва

Історичний розвиток поняття «Підприємництво». Поняття і суть підприємництва. Основні функції підприємництва Економічна основа підприємництва. Економіко-теоретичні знання і підприємництво.

Тема 2. Економічна свобода і підприємництво

Економічна свобода як основна передумова розвитку підприємництва. Складові економічної свободи: економічна самостійність, економічна відповідальність, економічна рівноправність. Рушійні сили розвитку підприємництва. Економічний інтерес та конкуренція як джерела розвитку підприємництва. Принципи та передумови підприємницької діяльності.

Тема 3. Конкуренція як засіб реалізації підприємництва

Сутність та основні функції конкуренції. Види конкуренції та їх роль у розвитку підприємництва. Державне регулювання конкуренції. Характеристика цінових та нецінових методів конкуренції. Типи конкурентної поведінки. Підприємницька таємниця.

Тема 4. Ризик у підприємницькій діяльності

Причини та сутність підприємницького ризику. Функції ризику. Види втрат у підприємницькій діяльності. Види ризику. Управління ризиками у підприємницькій діяльності. Страхування як метод зменшення ризиків. Договір страхування.

Змістовий модуль 2.

Тема 5. Правове забезпечення та державне регулювання підприємництва

Сутність та методи державного регулювання підприємництва, його форми та методи: адміністративні, правові, економічні. Прямі та непрямі методи регулювання. Державна політика підтримки підприємництва. Правова база розвитку підприємництва в Україні. Відповідальність у сфері підприємництва.

Тема 6 . Види та сфери підприємницької діяльності

Приватне, колективне, державне підприємство. Виробнича діяльність. Інноваційна діяльність. Комерційне підприємство. Посередницька діяльність. Діяльність підприємств у сфері надання фінансових послуг. Діяльність підприємств у сфері страхування. Консалтингова діяльність інноваційних структур. Сутність малого інноваційного підприємства

Тема 7. Форми організації підприємництва

Організаційні одиниці підприємництва. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності: переваги і недоліки.

Тема 8. Підприємство в ринкових умовах

Підприємство, його сутність та функції. Види підприємств. Господарські товариства, як організаційна форма підприємництва. Об'єднання підприємств: переваги і недоліки.

Змістовий модуль 3.

Тема 9. Організація підприємництва

Суб'єкти і об'єкти підприємницької діяльності. Обмеження у здійсненні підприємницької діяльності. Порядок ліцензування підприємницької діяльності. Ліквідація і реорганізація підприємства. Банкрутство і санація суб'єктів підприємництва.

Тема 10. Технологія заснування власної справи

Основні етапи створення підприємства. Засновницькі документи та їх підготовка. Статутний фонд та його формування. Державна реєстрація юридичної особи. Державна реєстрація фізичної особи. Порядок державної реєстрації фермерського господарства. Взаємовідносини новостворюваного підприємства з банком. Найменування та торговельна марка.

Змістовий модуль 4.

Тема 11. Бізнес-планування у підприємницькій діяльності

Сутність та функції бізнес-плану. Методологія та стадії розробки бізнес-плану. Структура та логіка розробки бізнес-плану. Технологія розробки бізнес-плану.

Тема 12. Вибір способу входження в бізнес

Створення нового підприємства «з нуля». Покупка діючого бізнесу. Придбання франшизи. Терміни франчайзингу. Історія франчайзингу. Характеристика типів франчайзингу. Переваги франчайзингу для франчайзера. Переваги й недоліки франчайзингу для франчайзи. Оцінка франчайзингу. Франчайзинговий договір.

Тема 13. Правовий статус підприємця та етика підприємництва.

Правовий статус підприємця.. Етика та етикет. Сутність та зміст етики ділових стосунків. Види ділових прийомів, їх організація та проведення. Формальні й неформальні ділові прийоми.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Всього	У тому числі		с/р
		л	п/с	
Змістовий модуль 1.				
Сутність підприємництва, економічна свобода і підприємництво, ризик і конкуренція у підприємстві.				
1. Сутність підприємництва.	4	2		2
2. Економічна свобода і підприємництво.	6	2	/2	2
3. Конкуренція як засіб реалізації підприємництва.	4	2		2
4. Ризик у підприємницькій діяльності.	6	2	/2	2
Разом за змістовим модулем 1	20	8	/4	8

Змістовий модуль 2. Правове забезпечення та державне регулювання підприємництва, види, сфери підприємницької діяльності, форми організації підприємництва.				
5. Правове забезпечення та державне регулювання підприємництва	10	2	2/2	4
6. Види та сфери підприємницької діяльності.	8	4	/2	2
7. Форми організації підприємництва.	2	2		
8. Підприємство в ринкових умовах.	8	4	/2	2
Разом за змістовим модулем 2	28	12	2/6	8
Змістовий модуль 3. Технологія заснування власної справи.				
9. Організація підприємництва.	8	2	2/2	2
10. Технологія заснування власної справи.	10	4	2/2	2
Разом за змістовим модулем 3	18	6	4/4	4
Змістовий модуль 4. Бізнес-планування у підприємницькій діяльності, правовий статус підприємця та етика підприємництва.				
11. Бізнес-планування у підприємницькій діяльності.	10	4	/2	4
12. Вибір способу входження у бізнес	6	2	/2	2

13. Правовий статус підприємця та етика підприємництва.	8	2	/2	4
<i>Разом за змістовим модулем 4</i>	<i>24</i>	<i>8</i>	<i>/6</i>	<i>10</i>
Разом	90	34	6/20	30

6. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1.	Правове забезпечення та державне регулювання підприємництва	2
2	Особливості ліцензування видів господарської діяльності	2
3	Вивчення закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань»	2
	Разом	6

7. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	К-сть годин (д/з)
1	Сутність підприємництва. Економічна свобода і підприємництво.	2
2	Конкуренція як засіб реалізації підприємництва. Ризик у підприємницькій діяльності.	2

3	Правове забезпечення та державне регулювання підприємництва	2
4	Види та сфери підприємницької діяльності.	2
5	Форми організації підприємництва. Підприємство в ринкових умовах.	2
6	Організація підприємництва	2
7	Технологія заснування власної справи.	2
8	Бізнес-планування у підприємницькій діяльності.	2
9	Вибір способу входження у бізнес	2
10	Правовий статус підприємця та етика підприємництва і соціальна відповідальність у бізнесі.	2
	Разом	20

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-сть годин (д/з)
1	Сутність підприємництва	2
2	Економічна свобода і підприємництво.	2
3	Конкуренція як засіб реалізації підприємництва.	2
4	Ризик у підприємницькій діяльності.	2

5	Правове забезпечення та державне регулювання підприємництва.	4
6	Види та сфери підприємницької діяльності.	2
7	Підприємство в ринкових умовах.	2
8	Організація підприємництва.	2
9	Технологія заснування власної справи.	2
10	Бізнес-планування у підприємницькій діяльності.	4
11	Вибір способу входження у бізнесі	2
12	Правовий статус підприємця та етика підприємництва і соціальна відповідальність у бізнесі.	4
	Разом	30

9. Перелік питань до заліку

1. Поняття та сутність підприємництва
2. Основні функції підприємництва
3. Економічна свобода як основна передумова розвитку підприємництва. Складові економічної свободи: економічна самостійність, економічна відповідальність, економічна рівноправність.
4. Рушійні сили розвитку підприємництва
5. Основні види та сфери підприємницької діяльності.
6. Виробнича підприємницька діяльність, її форми
7. Комерційна підприємницька діяльність, її сутність та відмінні особливості
8. Посередницька підприємницька діяльність та види посередників
9. Сутність та особливості підприємництва у сфері надання фінансових послуг
10. Страхове підприємництво, його основні форми та види
11. Сутність та особливості інноваційного підприємництва.
12. Організаційні одиниці підприємництва. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності: переваги і недоліки.
13. Підприємство, його сутність та функції. Види підприємств.
14. Господарські товариства, як організаційна форма підприємництва.

15. Об'єднання підприємств: переваги і недоліки.
16. Суб'єкти і об'єкти підприємницької діяльності. Обмеження у здійсненні підприємницької діяльності.
17. Порядок ліцензування підприємницької діяльності.
18. Технологія заснування власної справи фізичною особою – підприємцем (без створення юридичної особи)
19. Технологія заснування власної справи юридичною особою
20. Сутність та функції бізнес-плану. Методологія та стадії розробки бізнес-плану.
21. Структура та логіка розробки бізнес-плану. Технологія розробки бізнес-плану.
22. Законодавчі акти, що регулюють підприємницьку діяльність.
23. Етична і соціальна відповідальність підприємців та підприємств
24. Ризик підприємницької діяльності. Сутність, види та способи його зменшення.
25. Сутність та основні функції конкуренції. Види конкуренції та їх роль у розвитку підприємництва. Державне регулювання конкуренції.

10. Методи навчання

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесні (лекція, бесіда, пояснення, розповідь, діалог), наочні (ілюстрація, демонстрація), практичні (письмові та усні вправи, лабораторні дослідження, навчальні практикуми).

1. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальна дискусія, створення ситуації у процесі викладання, опора на життєвий досвід здобувача освіти.

3. Методи контролю і самоконтролю у навчанні: усний, письмовий, тестовий, графічний, програмований, самоконтроль, самооцінка.

11. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний:

- усний контроль (фронтальне, групове, індивідуальне, комбіноване, репродуктивне, реконструктивне, творче);
- письмовий контроль (контрольна робота, диктант);
- тестовий контроль (тести відкритої форми, тести закритої форми, тест-альтернатива, тест-відповідність);
- самоконтроль.

Підсумковий контроль: залік

Задля реалізації принципу диференціації та індивідуалізації навчання контроль проводиться з використанням різнорівневих завдань.

12. Критерії оцінювання результатів навчання

Для оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти застосовується 4-бальна шкала.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти:

Система оцінювання різнорівневих завдань для здобувачів освіти (тести, контрольна робота, самоконтроль)

перший рівень – середній (3 бали). Здобувач освіти відтворює основний навчальний матеріал, здатний виконувати завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності;

- другий рівень — достатній (4 бали). Здобувач освіти знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням). Відповідь здобувача освіти правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй бракує власних суджень;

- третій рівень – високий (5 балів). Знання здобувача освіти є глибокими, міцними, системними; здобувач освіти вміє застосовувати їх для виконання творчих завдань, його навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища і факти, виявляти й відстоювати особисту позицію.

Під час проведення заліку навчальні досягнення здобувачів фахової передвищої освіти оцінюються:

«відмінно» - якщо здобувач фахової передвищої освіти має глибокі і системні знання, вміє аналізувати та узагальнювати теоретичний матеріал, співвідносити загальні знання з конкретними ситуаціями; оволодів навичками критично оцінювати ситуацію; обізнаний з основною та додатковою літературою в даній області; матеріал викладає логічно, послідовно, переконливо.

«добре» - якщо здобувач фахової передвищої освіти виявив достатньо повні знання з дисципліни; дає правильні, хоча і не завжди повні визначення та відповіді на питання; оволодів навичками співвідносити теоретичні знання з конкретними ситуаціями; допускає незначні неточності в розкритті окремих теоретичних положень.

«задовільно» – якщо здобувач фахової передвищої освіти засвоїв програмний матеріал дисципліни в передбаченому обсязі з деякими неточностями; значну частину навчального матеріалу відтворює на репродуктивному рівні; відтворення матеріалу непослідовне, неточне.

«незадовільно» – здобувач фахової передвищої освіти виявив слабкі знання теоретичного програмного матеріалу; не зміг дати визначення основних понять; відтворення матеріалу непослідовне, нелогічне, фрагментарне.

13. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій з дисципліни «Підприємництво» для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійної програми Економіка / Укл.: Олена Філоненко Чернігів: ВСП «ФКЕТ НУ «Чернігівська політехніка», 2022.

2. Методичні вказівки до семінарських занять з дисципліни «Підприємництво» для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійної програми Економіка / Укл.: Олена Філоненко Чернігів: ВСП «ФКЕТ НУ «Чернігівська політехніка», 2022. – 12 с.

3. Методичні вказівки до самостійної роботи студентів з дисципліни «Підприємництво» для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійної програми Економіка / Укл.: Олена Філоненко Чернігів: ВСП «ФКЕТ НУ «Чернігівська політехніка», 2022. – 10 с.

4. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Підприємництво» для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійної програми Економіка / Укл.: Олена Філоненко Чернігів: ВСП «ФКЕТ НУ «Чернігівська політехніка», 2022. – 11 с.

5. Методичне забезпечення контролю знань студентів з дисципліни «Підприємництво» для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійної програми Економіка / Укл.: Олена Філоненко Чернігів: ВСП «ФКЕТ НУ «Чернігівська політехніка», 2022. – 24 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Господарський кодекс України: Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV: станом на 19. 08. 2022 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

2. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 № 755-IV: станом на 27.10.2022 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/755-15>.

3. Про затвердження форм заяв у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Наказ від 18.11.2016 № 3268/5: станом на 11.07.2021 URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1500-16>.

4. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII: станом на 19.08.2022 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/222-19>.

5. Про інноваційну діяльність: Закон України від 4 липня 2002 року № 40-IV: станом на 12.04.2022 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.

6. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 р. № 2210 – III: станом на 07.05.2022 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>.

7. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 1.01.96 р. № 236/ 96: станом на 16.10.2020р. URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/236/96- %D0%B2%D1%80](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80).

8. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 №1576-XII: станом на 03.07.2020 р. URL: <http://www.profiwins.com.ua/uk/legislation/laws/104.html>.

9. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР: станом на 03.08.2022 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>.

10. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 р. № 514-VI: станом на 27.07.2022р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20>

11. Ануфрієва О. Л., Пальчевська Т. Г., Лагоцька Г. М. Підприємницька діяльність: навчальний посібник. / За науковою ред. О. Л. Ануфрієвої. ІваноФранківськ: ЛілеяНВ, 2014. 304 с. URL: <http://surl.li/lqmxhd>

12. Основи підприємництва: Підручник / Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О., та ін.; під заг. ред. Н.В. Валінкевич. Житомир : ЖДТУ, 2019. 493 с URL: <http://surl.li/vbnrrr>
13. Варналій З.С. Основи підприємництва: навч. посіб. 3-тє вид., випр. і доп. К.: Знання-Прес, 2006. 350 с.
14. Варналій З.С. Основи підприємницької діяльності: навч. посіб. К.: Знання, 2004. 404с. URL: <http://surl.li/ajlvbb>
15. Виноградська А.М. Основи підприємництва : навч. посіб. / А.М. Виноградська. К.: Кондор, 2008. 544 с. URL: <http://surl.li/yrzjji>
16. Гой І. В., Смелянська Т. П. Підприємництво: навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2013. 368 с. URL: <http://surl.li/jzekeb>
17. Гонtareва І. В. Підприємництво : підручник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 392 с. URL: <http://surl.li/wlauul>
18. Донець Л.І., Романенко Н.Г. Основи підприємництва: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 320 с. URL: <http://surl.li/ybcmys>
19. Захарчин Г.М. Основи підприємництва : навч. посіб. / Г.М. Захарчин. - 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Ліра -К, 2013. 407 с.
20. Основи підприємницької діяльності : підручник / за редакцією д.е.н., проф. В. М. Марченко. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. Вид-во «Політехніка», 2022. – 515 с. URL: <http://surl.li/pagxko>
21. Мочерний С.В., Устенко О.А., Чоботар С.І. Основи підприємницької діяльності: посібник. К.: Видавничий центр „Академія”, 2005. 280 с.

Допоміжна

1. Апопій В. В., Серєда С. А., Шутовська Н. О. Основи підприємництва: навчальний посібник. К.: Новий світ, 2019. 324 с.
2. Виноградська А.М. Технологія комерційного підприємництва : навч. посіб. / А.М. Виноградська. К.: Центр навч. л-ри, 2008. 780 с
3. Войнаш Л.Г. Основи бізнесу: підручник / Л.Г. Войнаш, О.Ф. Моргун, Н.О. Шутовська. К.: Укоопосвіта, 1999. 206 с.
4. Гой І.В., Смелянська Т.П. Підприємництво: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2013. 368 с.
5. Добрава Н. В., Осипова М. М. Основи бізнесу: навчальний посібник. Одеса: Бондаренко М. О., 2018. 305 с. URL: <http://surl.li/cmogtp>
6. Ємець О. І. Основи підприємництва: навчальний посібник. Івано-Франківськ : Лілея–НВ, 2012. 147 с. URL: <http://surl.li/uudksz>
7. Підприємництво: підручник / С. В. Панченко, В. Л. Дикань, О. В. Шраменко [та ін.]. Харків : УкрДУЗТ, 2018. – Ч. 1. Теоретичні основи організації підприємницької діяльності. 241 с., рис. 16, табл. 15. URL: <http://surl.li/pvmdlg>
8. Сизоненко В.О. Сучасне підприємництво : підручник . К. : Знання Прес, 2008. 440 с.
9. Сизоненко В.О. Інноваційне підприємство – форма реалізації інтелектуальної власності / В.О. Сизоненко, Л.В. Овчаренко / Наукові записки НаУКМА. Том 18. Економічні науки. 2000. С. 64–72. URL : <http://surl.li/axkarp>
10. Остапчук А. Д., Збарська А. В. Організація підприємницької діяльності у фірмі: навч. посібник за ред. професора В. К. Збарського. К.: КиМУ, 2015. 273 с. URL :

<http://surl.li/viggtz>

11. Педько А.Б. Основи підприємництва і бізнес культури : навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2019. 168 с.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://zakon2.rada.gov.ua> – Законодавство України